

La monopolització del Monopoly

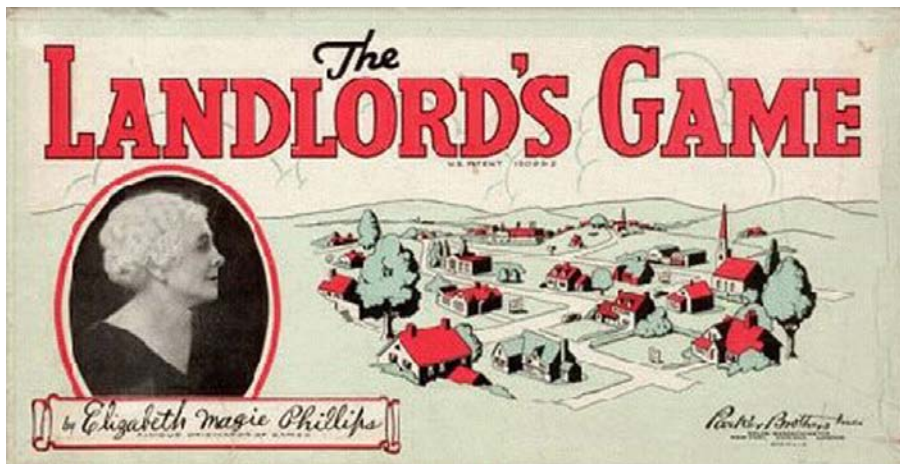
El Monopoly ha venut més de dos-cents milions d'exemplars des de l'any 1935. Malgrat que actualment sigui un símbol dels valors més salvatges del capitalisme, el joc va ser inventat per condemnar els perjudicis econòmics i socials que comporten els monopolis. Un llibre publicat recentment per Mary Pilon, columnista de 'The New York Times', recupera les peripècies històriques del joc més famós del món.

L'any 1879 l'economista Henry George explicava la seva filosofia al llibre *Progrés i misèria*, un tractat que analitzava els problemes econòmics de la societat del segle XIX als Estats Units i que proposava unes solucions revolucionàries. Vistos l'atur, l'especulació, les crisis econòmiques i l'emergència dels monopolis de personatges com Andrew Carnegie, John D. Rockefeller o J.P. Morgan, George

defensava uns valors que fusionaven el liberalisme econòmic amb el socialisme. Segons l'economista, allò que els individus fessin o creessin els hauria de pertànyer al 100%, però tot allò que es trobés a la natura, particularment la terra, hauria de ser propietat de tothom. Ningú no podia apoderar-se de la terra, vendre-la, comprar-la o fraccionar-la forçant la gent a pagar uns lloguers desorbitats. Com que la terra era de tothom, els qui

en fossin propietaris havien de pagar un impost a canvi d'aquest privilegi. Aquest era, segons George, l'únic impost que havia d'existir, i per tant no es podia gravar cap altre tipus d'ingrés, riquesa o transacció.

Progrés i misèria es va convertir en un *best-seller* i l'anomenat georgisme va guanyar molts adeptes arreu del país. A finals del 1800, Elisabeth Maggie, una jove noia de l'estat d'Illinois, va ser introduïda als escrits de Henry George pel seu pare i, com molta altra gent, va començar a predicar les idees de l'economista entre els membres de la seva comunitat. Uns anys més tard, quan en ja tenia trenta i molts i vivia a l'estat de Maryland, Maggie va idear una manera molt original difondre els valors en els quals creia. Va inventar un joc de taula. El va anomenar *The Landlord's Game* –el joc de l'amo– i, segons va escriure en la sol·licitud de la patent, pretenia ser “una demostració pràctica del sistema actual d'acaparament de terra i de tots els seus resultats i conseqüències”. En una època en què només l'1% de les patents del país pertanyien a dones,

Dalt, un exemplar de The Landlord's Game, el joc inventat per Elizabeth Maggie i que va acabar evolucionant fins a convertir-se en el Monopoly. A la dreta, Charles Darrow, que va ser considerat durant molts anys l'inventor del Monopoly

Maggie obtenia la seva el 5 de gener de 1904. Ella, que es declarava antimonopolista, en aquell moment no sabia que l'esperit amb el qual havia ideat el joc s'acabaria pervertint de tal manera que el seu invent esdevindria un símbol de la part més salvatge del capitalisme. The Landlord's Game de Maggie és l'embrió de l'arxiconegut Monopoly.

Les diferències entre les dues versions són notables perquè el joc va evolucionar per diverses causes, però naturalment hi ha moltes similituds. The Landlord's Game tenia diners de mentida i propietats que es podien comprar i vendre. Els jugadors podien demanar préstecs a la banca o als altres jugadors i havien de pagar impostos cada cop que queien a la casella d'un altre. I el més important: l'objectiu del joc era enriquir-se al màxim i deixar els contrincants en la misèria.

Vint anys més tard, el 1924, Maggie va patentar una nova edició del joc que incloïa noms de carrers, canviava l'estètica del tauler i modificava algunes regles. Però el més important és que la nova edició introduïa un joc alternatiu que podia jugar-se amb el mateix tauler però amb unes regles diferents. Es deia Prosperity. Així, mentre que amb les regles de The Landlord's Game l'objectiu era esclafar els adversaris a través de monopolis, amb les de Prosperity la creació de riquesa beneficiava tothom. El missatge georgista era encara més evident.

Joc mutant. El joc va sortir al mercat l'any 1906 i va tenir molt d'èxit, sobretot a la costa est del país. Però de fet es va

La gent creava taulers, adaptava noms de propietats i en canviava les normes

estendre molt més la idea del joc que no pas el producte comercialitzat. És a dir, la gent creava els seus propis taulers, canviava els noms de les propietats per adaptar-les al seu àmbit local i també modificava les normes. Estudiants de diverses universitats, com la de Pennsilvània, Princeton i Haverford, van liderar aquest canvi popular del joc, que en pocs anys va passar a ser conegut com a Monopoly.

Rexford E. Tugwell, un famós economista que va formar part de l'anomenat Brain Trust de Franklin D. Roosevelt, animava els estudiants de Columbia a jugar-hi. Una de les seves alumnes, Priscilla Robertson —que durant molts anys va ser la directora de la revista *The Humanist*— va donar detalls de la història inicial del joc: “En aquells temps, els qui volien una còpia del tauler del Monopoly agafaven un retall de roba i el copiaven. Es considerava honorable no vendre'l a un fabricant perquè havia estat ideat per un grup de seguidors de l'impost únic que volien derrotar el sistema capitalista”. Cal dir, però, que a la pàgina web *henrygeorge.org*, es destaca la “tergiversació considerable” dels objectius dels georgistes que Priscilla Robertson comet en la seva ex-

plicació: “Derrotar el monopoli en totes les seves formes (però, particularment, el monopoli de la natura), no el capitalisme, era i és la causa dels georgistes”.

En tot cas, el que és cert és que els jugadors van anar canviant el disseny, les normes i fins i tot el nom del joc. A finals dels anys 20 era ben diferent de la versió patentada el 1904 per Elisabeth Maggie. Però el gir més brusc en el destí del joc va succeir quan va arribar a les mans de Charles Darrow, que va acabar passant a la història com l'inventor del Monopoly. Com a mínim durant unes quantes dècades.

El salt al gran públic. La història és plena d'oportunistes que han aprofitat idees alienes per adjudicar-se'n el crèdit i el rèdit econòmic. Charles Darrow era un quàquer de Pennsilvània que tenia un fill malalt i que mirava de sobreviure a la Gran Depressió. Quan un amic va ensenyar-li el joc per primer cop li va demanar que n'annotés les regles en un paper. Després va demanar a un altre amic que dissenyés un tauler diferent —de franc— i l'any 1933 va obtenir un *copyright*. La seva versió —molt similar a la que ens resulta familiar, no només pel tauler sinó també per la capsula blanca amb lletres vermelles— va començar a comercialitzar-se a la ciutat de Philadelphia, sobretot entre la comunitat quàquera. Dos anys més tard, Darrow sol·licitava una patent i l'aconseguia. Ningú no va veure les similituds amb el joc de Maggie, patentat feia vint anys. El Monopoly es va començar a vendre com el pa i Darrow de seguida se'l va vendre

Ralph Anspach amb el seu Anti-Monopoly, un joc creat als anys 70 per combatre els valors del Monopoly. Gràcies a ell va sortir a la llum el veritable origen del joc.

a la famosa empresa de jocs i joguines Parker Brothers –que en aquell moment s'estava enfonsant. La marca li va pagar set mil dòlars i li va cedir els drets residuals d'autor. Darrow es va fer ric. Parker Brothers va sortir del pou. Fins ara, s'han venut dos-cents setanta-cinc milions d'exemplars del Monopoly.

El 1935 Elisabeth Maggie va vendre per cinc-cents dòlars la seva patent a Parker Brothers sota la condició que la marca seguiria fabricant The Landlord's Game. Segons va explicar molts anys després Robert Barton –director de la marca de joguines en aquella època–, durant la reunió amb Maggie ell li va preguntar si acceptaria fer algun canvi en el seu joc. Ella va contestar: “No. Això està fet per inculcar la teoria de l'impost únic de Henry George i no permetré que el meu joc es modifiqui en res”. El 1936, en una entrevista al diari *The Washington*

Star, se li va preguntar a Maggie si es penedia d'haver venut la patent només per cinc-cents dòlars i sense *royalties*. Va respondre que tant li era no guanyar ni un ral si el seu joc servia per divulgar arreu del país la idea d'impost únic de George.

Parker Brothers va complir el seu compromís i va treure al mercat The Landlord's Game, però no es va esforçar gaire a promocionar-lo. En molt poc temps es va retirar de les botigues i es van destruir quasi tots els exemplars que no s'havien venut. Avui dia en queden molt pocs.

L'hora de la veritat. Durant molts anys Elisabeth Maggie i la veritable història sobre l'origen del Monopoly van quedar oblidades. Charles Darrow, ric i famós, era davant del món el creador del joc. Va ser així fins als anys 70, quan el professor d'economia de la Universitat de San Francisco Ralph Anspach va voler treure al mercat un joc de taula que es deia Anti-Monopoly. L'estètica del joc era molt similar a la del Monopoly però l'objectiu era l'invers. Anspach el va crear per qüestionar els valors del joc convencional, que planteja la creació de monopolis com una fita desitjable. El seu objectiu era demostrar els perjudicis que creen en un sistema de mercat lliure i ensenyar com funcionen les lleis que miren de restringir-los. Així, l'Anti-Monopoly comença amb un tauler en el qual la ciutat està tota monopolitzada –és a dir, l'estat final del Monopoly. Els jugadors competeixen per retornar la ciutat a un sistema de mercat lliure, i guanya el jugador que es faci més ric un cop tots els monopolis s'hagin eliminat.

Quan aquesta versió inversa va començar a competir amb el Monopoly a les estanteries de les botigues, Parker Brothers va demandar Anspach per infracció d'una patent. La batalla als tribunals, que va durar una dècada, va obligar Anspach a investigar els orígens del joc per poder-se defensar. L'economista va perdre dos judicis i milers de còpies de l'Anti-Monopoly van ser destruïdes, però finalment un tribunal d'apel·lació li va donar la raó i va dictaminar que el joc era de domini públic molt abans que Parker Brothers se'l fes seu. Ningú podia reclamar ser el propietari d'un joc que havia estat reinventat i adaptat molts cops amb versions casolanes.

Els propietaris del Monopoly van lluitar amb unghes i dents per defensar el seu propi monopoli. Curiós. També és curiós que un joc acabés representant uns valors inversos als valors que l'havien inspirat. Indubtablement, l'esperit del The Landlord's Game connecta molt més amb l'Anti-Monopoly d'Anspach, pensat per combatre l'invent tergiversat d'Elisabeth Maggie.

Actualment, hi ha moltes versions locals del Monopoly amb llicència de Hasbro –l'empresa que el 1991 va adquirir Parker Brothers. I malgrat que ve amb manual d'instruccions, tothom sap que a cada casa s'hi juga amb unes regles diferents. Com diu Mary Pillon, una columnista de *The New York Times* que recentment ha publicat un llibre sobre les peripècies històriques del joc, “el Monopoly i els seus jugadors continuaran evolucionant”.

Astrid Bierge

HOMENATGE AL GRAL. MORAGUES

La **Comissió Pro Homenatge al Gral. Moragues** de la Xarxa d'Entitats.

Commemorem el 3r centenari de l'esquarterament de l'heroi de 1715 amb un acte de desgreuge al **General Moragues** al Pla de Palau de Barcelona.

El 28 de març vinent, a les 12 del migdia, homenatge i ofrena floral al peu del monument. Vine i porta unes flors en memòria de l'il·lustre general.

